

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА АРХЕОЛОГІЇ, ЕТНОЛОГІЇ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЇ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету історії та
міжнародних відносин
/Віталій АНДРЕЙКО/
«30» серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АНТРОПОЛОГІЯ РЕЛІГІЇ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	034 Культурологія
Освітня програма	Культурологія
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Ужгород 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Антропологія релігії» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 034 Культурологія, освітньої програми «Культурологія».

Розробник: Данилець Ю. В., к.і.н., доцент кафедри археології, етнології та культурології ФІМВ

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри археології, етнології та культурології

протокол № 11 від «9» червня 2023 р.

Завідувач кафедри Надія КЕРЕЦМАН

Схвалено науково-методичною комісією факультету історії та міжнародних відносин

протокол № 8 від «30» червня 2023 р.

Голова науково-методичної комісії Світлана МИШКО

© Данилець Ю. В., 2023 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2023 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	I	III
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин	II	V
для денної форми навчання: 8	Лекції	
аудиторних – 4	40	12
самостійної роботи студента – 4	Практичні (семінарські)	
	20	6
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні	
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота	
	60	102

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою курсу є прослідкувати еволюцію уявлень про людину в різних релігійних традиціях від якнайглибшої старовини до теперішнього часу та розкрити специфіку антропологічних уявлень в релігійних традиціях, формування у студентів систематичного уявлення про антропологію релігії та її місце в системі наук.

Завдання: Експлікувати специфіку релігійної антропології та її взаємозв'язок із філософською антропологією; розкрити характерні ознаки антропології східної (індуїзм, буддизм, даосизм) та «авраамістичної» (юдаїзм, християнство, іслам) традицій; висвітлити концептуальний зміст християнської антропології та показати конфесійні відмінності у поглядах на сутність людини; проаналізувати трансформаційні процеси, що відбуваються у сучасній релігійній антропології в контексті поглядів на людину епохи постмодерну.

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми у галузі професійної діяльності культуролога або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів культурології, а також характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- ЗК - 1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК - 2 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК - 3 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК - 4 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК - 5 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК - 6 Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- ЗК - 7 Здатність працювати автономно.
- ЗК - 8 Здатність працювати в команді.
- ЗК - 9 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК - 11 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК - 12 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності:

- ФК - 1 Здатність презентувати результати професійної діяльності в усній та письмовій формі, надавати відповідну аргументацію.
- ФК - 2 Здатність визначати ступінь цінності та унікальності об'єктів культури у українському та міжнародному контекстах
- ФК - 3 Здатність критично аналізувати культурні явища та процеси з використанням загальнонаукових та спеціальних наукових методів.
- ФК - 4 Здатність розуміти та інтерпретувати джерела культури (писемні, речові, візуальні) з урахуванням різних контекстів (історичного, соціального, антропологічного, політичного, релігійного, екологічного тощо).
- ФК - 5 Здатність використовувати різноманітні джерела інформації та методологічний апарат культурології для виявлення, аналізу культурних потреб суспільства.
- ФК - 6 Здатність аналізувати культурну політику в інституціях різних рівнів
- ФК - 7 Здатність обґрунтовувати рішення щодо врегулювання відносин у сфері культури на основі розуміння специфіки соціокультурних процесів.
- ФК - 8 Здатність створювати аналітичні звіти, розробляти рекомендації та генерувати проекти (культурно-мистецькі, художні та дозвілєві) щодо об'єктів професійної діяльності, використовуючи актуальну нормативну основу.
- ФК - 9 Здатність оцінювати матеріальну та духовну цінність об'єкта культурної спадщини різних історичних періодів та географічних ареалів.
- ФК - 10 Здатність популяризувати знання про культуру та поширювати інформацію культурологічного змісту використовуючи сучасні інформаційні, комунікативні засоби та візуальні технології.

ФК - 11 Здатність організувати культурні події, використовуючи сучасні методи та технології.

ФК - 12 Здатність дотримуватися стандартів професійної етики та міжкультурної комунікації.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Антропологія релігії» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 3 Світові релігії

ОК 4. Основи матеріальної культури

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Культурологія», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Мати навички критичного мислення, викладати у зрозумілий спосіб власні думки, здійснювати їх аргументацію.	ПРН - 1
Аналізувати, коментувати, узагальнювати, наукові та аналітичні тексти культурологічного характеру	ПРН - 2
Розуміти чинники культурної динаміки, принципи періодизації культурних процесів, їх специфічні риси та характеристики.	ПРН - 7
Обґрунтовувати, розробляти та реалізовувати культурні події та проекти з дотриманням законодавства та у відповідності до визначених мети та завдань.	ПРН - 12

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Антропологія релігії»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Володіти навичками критичного мислення з проблем антропології релігії, викладання у зрозумілий спосіб власних думок, здійснення їх аргументації.	ПРН - 1
Вміти аналізувати, коментувати, узагальнювати, наукові та аналітичні тексти з антропології релігії різних історичних періодів.	ПРН - 2
Розуміти головні чинники антропогенезу, специфіку вирішення проблем антропогенезу у світових релігіях, вивчення релігійної динаміки, принципів періодизації, їх специфічних рис та характеристик.	ПРН - 7
Обґрунтовувати, розробляти та реалізовувати культурні події та проекти з дотриманням законодавства та у відповідності до визначених мети та завдань навчальної дисципліни.	ПРН - 12

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: іспит, реферати, есе, презентації.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виступи на семінарських заняттях, виконання практичних завдань тощо. Контроль самостійної роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань на практичних заняттях, захисту реферату, презентації.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота. Модульний контроль складається з поточного контролю та модульного контрольного оцінювання.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний іспит.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	50	100
10	10	10	10	10		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	50	100
10	10	10	10	10		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	кількість	Максимальна к-ть балів (сумарна)	кількість	Максимальна к-ть балів (сумарна)
Практичні (семінарські заняття)	5	30	5	30
Анотація, доповідь, презентація	1	20	1	20
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

- активність та результативність роботи на практичних заняттях;
- виконання завдань для самостійного опрацювання;
- виконання індивідуальної роботи.

Критеріями оцінювання *анотацій наукових статей* є вміння студента стисло визначати ключові позиції, які викладені автором у статті. Оцінювання *доповіді* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела. Критеріями оцінювання *презентацій* є здатність узагальнювати матеріал та вміння презентувати його, використовуючи візуальні джерела.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Виконання модульної контрольної роботи передбачає письмові відповіді на дві питання. За кожну правильну відповідь виставляється 25 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Тема 1. Антропология релігії. Вступ до курсу.

Еволюціонізм, функціоналізм, структурний функціоналізм, структуралізм, постструктуралізм, деконструктивізм, фемінізм, постмодернізм. Феномен поняття «релігія». Визначення та перспективи. Едвард Бернетт Тайлор. «Інтелектуалістський»

погляд. Релігія як відповідь на емоційний стрес. Символістський погляд на суспільство. Релігія як об'єднуюча соціальна сила. Походження релігії. Чарльз Дарвін. Соціал-дарвінізм. Релігія виникає з спостереження за здатністю «я» залишати своє тіло уві сні. Джеймс Джордж Фрезер. «Золота гілка». Магія передує релігії. Франц Боас. Історичний партикуляризм. Альфред Реджинальд Редкліфф-Браун. Артур Моріс Хокарт. Клод Леві-Стросс. Паскаль Буайе. Релігійний досвід. Е.Е. Еванс-Прітчард. Пол Стіллер. Типи мислення. Люсьєн Леві-Брюль. Ідея прогресу, позбавлена сумнівів віра в ефективність компаративного методу, твердження «психічного однаковості» всіх народів.

Тема 2. Антропологія релігії в релігієзнавчому знанні.

Термін „антропологія”. Природничо-наукова антропологія. „Філософська антропологія”. „Релігійна антропологія”. Вітчизняне релігієзнавство. Релігійна антропологія у статусі окремої релігієзнавчої дисципліни. Розуміння людини як „образу і подоби Бога”. Догмат про олюднення Сина Божого та нез'єднану єдність у ньому людської та божественної природи. Релігійна антропологія розглядає людину у взаємодії з деяким надприродним божественним началом. Головні компоненти антропології релігії. Розуміння існування та буття людини як визначеного у своїй сутності спрямованістю. Здатність людини розкривати свою глибинну спорідненість з божественною сакральністю за особливих ситуацій. С.К'єркегор. Релігійна філософія В.Соловйова, М.Бердяєва, С.Франка, С.Булгакова, П.Флоренського. Протестантські богослови Р.Бультман, К.Барт, П.Тілліх. Теологічна антропологія.

Тема 3. Релігійне почуття як об'єкт антропології релігії.

Стародавній Схід. Співвідношення почуття і ритуалу в давньокитайських письмових джерелах. Визначення семи почуттів: радість, гнів, скорбота, страх, любов, відраза, ненависть. Китайська філософія не знає окремих релігійних почуттів, але знає релігійність почуття. Античність. Платон. Почуття прекрасного. Сократ. Осмислення емоційної сфери релігії у Аристотеля. Епікур. Середньовіччя. Вчення про вроджене «знання, що Бог є». Кальвін. Новий час. Історичний розвиток релігії. Ш. де Бросс. Кант. Шлейєрмахер. К'єркегор. Л. Фейєрбах і К. Маркс. Фрідріх Ніцше. Новітній час. Корнеліс Петер Тіле. Вільям Джеймс. Е. Дюркгейм.

Тема 4. Загальна характеристика антропології релігії (інтелектуалістський підхід).

Е. Тайлор «Первісна культура». Д. Юм і Г.В.Ф. Гегель. Дослідження трансформацій, які відбулися з релігійними віруваннями в процесі історичного розвитку людства. Вивчення генетичної зв'язку між архаїчними віруваннями та подальшими стадіями еволюції релігії, включаючи світові. Особливості мислення «первісних людей». Психологія релігії. Теорія релігії Е. Тайлора. Аналіз магії, релігії і науки у Дж. Фрезера (діяльнісно-інтелектуалістський підхід). Міркування Фрезера про магію, релігію та науку. Магія і релігія існують одночасно і навіть переплітаються один з одним в конкретній історичній дійсності. Змістовний аналіз процесів, пов'язаних з відображенням в духовній культурі людини природного і соціального світів.

Тема 5. Емоційно-чуттєве розуміння магії і релігії (емоціоналістський підхід).

Ідея безособової чарівної сили і концепція магії і релігії Р. Маретт. Ч. Хьюїт «Оренда і визначення релігії». В.Т. Богораз «Чукчі. Релігія». Дж. Кінг «Надприродне: його витоки, сутність та еволюція». Р. Карутц і П. Сента. Преанімізм» (або преанімістична стадія розвитку релігії). На доанімістичній стадії магія і релігія невіддільні одна від одної. Поняття «надприродне». Це надприродне володіє двома екзистенційними модусами - негативним і позитивним. А. Кроулі, П. Радін, Р. Лоуї. Релігійне почуття не тільки визначальне, а й єдине джерело сакрального. Соціально-психологічний аспект концепції походження і функціонування релігії у Е. Дюркгейма. Тотемізм племен. Почуття солідарності. «Елементарні форми релігійного життя» .

Модуль 2.

Тема 1. Проблема походження релігії і формування антропологічного релігієзнавства.

Релігія існує стільки ж, скільки існує homo sapiens. Поховання людей. Поховання були пов'язані з прагненням первісної людини убезпечити себе від небіжчиків. Створення еволюційних антропологічних концепцій релігії. Витоки російського релігієзнавства. Лев Штернберг «Порівняльне вивчення релігії». Володимир Богораз. Три етапи розвитку шаманства. Антропологічні теорії міфу. Антропологічні теорії ритуалу.

Тема 2. Антропология епохи Відродження.

Сутність антропологічної концепції Відродження. Гуманізм. Основні антропологічні ідеї корпусу Гермеса. Піко делла Мірандола. Змішання ідей каббали, неоплатонізму, християнства. «Філософські, каббалістичні і теологічні висновки». 900 тез про будову всесвіту. Людині дана така свобода, яку які раніше не проголошувало жодне релігійно-філософське вчення. Бог вкладає в людину насіння найрізноманітнішої життя. Образ людини як чистої потенції, яка має небезпеку потужним творчим імпульсом. Антропоцентризм Відродження. П'єтро Помпонацці «Трактат про безсмертя душі». Три рівні раціональності (інтелекту): 1) споглядальний (спекулятивний, *speculativus*); 2) практичний (діяльний, *operativus*), пов'язаний зі здатністю відрізнити зло і благо, хоча не кожна людина вдається до такого виду розуму; 3) діючий (*factivus*). Твердження єдності людського роду. Людський рід ділиться Помпонацці на три категорії: 1) ті, хто приймає і розділяє його погляди; 2) послідовники трьох світових релігій, що будують життя на низинних спонукань страху покарань і прагнення до нагороди; 3) аморальні люди, злочинці і грішники. Джордано Бруно.

Тема 3. Народження поза теологічною антропологією (антропогенез Ч. Дарвіна, революційний матеріалізм К. Маркса і перегляд християнських цінностей Ф. Ніцше).

Чарльз Роберт Дарвін. Марксизм і ніцшеанство. Процес природного відбору. Карл Маркс. Антропология марксизму заснована на ідеї прогресу. Релігія, філософія, мистецтво будь-якої епохи як «надбудова» над економічним «базисом». Суспільне виховання дітей.

«Принципи комунізму». Фрідріх Ніцше. Антропологія Ніцше побудована на переоцінці традиційних християнських визначень «добра» і «зла». Радикальний антропоцентризм Ніцше.

Тема 4. Антропологічні ідеї релігійного і атеїстичного екзистенціалізму.

Екзистенціалізм. Карл Ясперс. Ідея існування (existentialia). Екзистенціалісти побачили в житті детермінацію, яка загрожує свободі індивіда. Антропологія Ясперса базується на наступних основних положеннях. Духовна ситуація його часу така, що людина покликана допомогти собі сам. Ясперс вороже ставиться до Маркса і Фрейда. Людина виникає на кордоні буття і небуття. Людина як екзистенція є справжня і безмежна свобода. Сутністю людини є свобода, а не любов, як стверджує християнство. Рання філософія М. Хайдеггера «Буття і час». «Dasein» (буття, присутність). Структура Dasein є єдністю трьох моментів: буття-в-світі (екзистенціал відповідає минулому), забігання вперед (екзистенціал відповідає майбутньому), буття-при-всередині сушому. Дбайливість. Жан Поль і Альбер Камю. «Буття і ніщо».

Тема 5. Сучасні напрямки антропології релігії.

«Коктейль» уявлень. «Народна редакція». «Народне православ'я». Особлива простонародна релігійна система. Когнітивне релігієзнавство. О. М. Фрейденберг, І. Г. Франк-Каменецький, І. М. Дьяконов, М. І. Шахнович. Ден Спербер «Переосмислюючи символізм». Томас Лоусон. Паскаль Буайе «Природність релігійних ідей». «Пояснюючи релігію». Скотт Атран «Віруємо в богів». Конрад Лоренц «За дзеркалом», «Скасування людяності». І. Ейбл-Ейбесфельдт «Етологія людини». Вивчення змінених станів свідомості.

6.2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання очна					
	Усього	У тому числі				
		лекції	практичні (семінари)	Самостійна робота		
Модуль 1						
Тема 1. Антропологія релігії. Вступ до курсу.	10	2	2	6		
Тема 2. Антропологія релігії в релігієзнавчому знанні.	12	4	2	6		
Тема 3. Релігійне почуття як	12	4	2	6		

об'єкт антропології релігії						
Тема 4. Загальна характеристика антропології релігії (інтелектуалістський підхід)	12	4	2	6		
Тема 5. Емоційно-чуттєве розуміння магії і релігії (емоціоналістський підхід)	12	4	2	6		
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	60	20	10	30		
Модуль 2						
Тема 1. Проблема походження релігії і формування антропологічного релігієзнавства	12	4	2	6		
Тема 2. Антропологія епохи Відродження.	12	4	2	6		
Тема 3. Народження поза теологічною антропологією (антропогенез Ч. Дарвіна, революційний матеріалізм К. Маркса і перегляд християнських цінностей Ф. Ніцше)	10	2	2	6		
Тема 4. Антропологічні ідеї релігійного і атеїстичного екзистенціалізму.	12	4	2	6		
Тема 5. Сучасні напрямки антропології релігії	12	4	2	6		
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	60	20	10	30		
Разом за семестр	120	40	20	60		

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання заочна					
	Усього	У тому числі				
		лекції	практичні (семінар)	Самостійна робота		
Модуль 1						
Тема 1. Антропология релігії. Вступ до курсу.	10			10		
Тема 2. Антропология релігії в релігієзнавчому знанні.	12	2		10		
Тема 3. Релігійне почуття як об'єкт антропологии релігії	12	2		10		
Тема 4. Загальна характеристика антропологии релігії (інтелектуалістський підхід)	12		2	10		
Тема 5. Емоційно-чуттєве розуміння магії і релігії (емоціоналістський підхід)	12		2	10		
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	58	4	4	50		
Модуль 2						
Тема 1. Проблема походження релігії і формування антропологічного релігієзнавства	12		2	10		
Тема 2. Антропология епохи Відродження.	12	2		10		
Тема 3. Народження поза теологічною антропologieю (антропогенез Ч. Дарвіна, революційний матеріалізм К. Маркса і перегляд	12	2		10		

християнських цінностей Ф. Ніцше)						
Тема 4. Антропологічні ідеї релігійного і атеїстичного екзистенціалізму.	12	2		10		
Тема 5. Сучасні напрямки антропології релігії	14	2		12		
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	62	8	2	52		
Разом за семестр	120	12	6	102		

6.3. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Антропологія релігії. Вступ до курсу.	2	
2	Тема 2. Антропологія релігії в релігієзнавчому знанні.		
3	Тема 3. Релігійне почуття як об'єкт антропології релігії	2	
4	Тема 4. Загальна характеристика антропології релігії (інтелектуалістський підхід)	2	2
5	Тема 5. Емоційно-чуттєве розуміння магії і релігії (емоціоналістський підхід)	2	2
6	Тема 6. Проблема походження релігії і формування антропологічного релігієзнавства	2	2
7	Тема 7. Антропологія епохи Відродження.	2	
8	Тема 8. Народження поза теологічною антропологією (антропогенез Ч. Дарвіна, революційний матеріалізм К. Маркса і перегляд християнських цінностей Ф. Ніцше)	2	
9	Тема 9. Антропологічні ідеї релігійного і атеїстичного екзистенціалізму.	2	

10	Тема 10. Сучасні напрямки антропології релігії	2	
Разом		20	6

6.4. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Антропологія релігії. Вступ до курсу.	6	10
2	Тема 2. Антропологія релігії в релігієзнавчому знанні.	6	10
3	Тема 3. Релігійне почуття як об'єкт антропології релігії	6	10
4	Тема 4. Загальна характеристика антропології релігії (інтелектуалістський підхід)	6	10
5	Тема 5. Емоційно-чуттєве розуміння магії і релігії (емоціоналістський підхід)	6	10
6	Тема 6. Проблема походження релігії і формування антропологічного релігієзнавства	6	10
7	Тема 7. Антропологія епохи Відродження.	6	10
8	Тема 8. Народження поза теологічною антропологією (антропогенез Ч. Дарвіна, революційний матеріалізм К. Маркса і перегляд християнських цінностей Ф. Ніцше)	6	10
9	Тема 9. Антропологічні ідеї релігійного і атеїстичного екзистенціалізму.	6	10
10	Тема 10. Сучасні напрямки антропології релігії	6	12
Разом		Денна 60 Заочна 102	

6.5. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

На основі опрацювання рекомендованих статей і монографій оформлення рефератів.

Форма контролю – індивідуальна, усний захист виконаних рефератів, текстуальний аналіз прочитаної літератури.

Тематика рефератів

Антропологія релігії в релігієзнавчому знанні.

Релігійне почуття як об'єкт антропології релігії. Античність. Середньовіччя.

Релігійне почуття як об'єкт антропології релігії. Новий і Новітній час

Антропологія конфуціанства.

Антропологія даосизму.

Типи релігійно-антропологічних вчень.

Антропология іудаїзму.
Антропологічна проблематика в Корані.
Протестантська антропология.
Православна антропология.
Світоглядні витоки католицької антропологии.
Католицька антропология.
Загальна характеристика антропологии релігії. Теорія релігії Е. Тайлора.
Аналіз магії, релігії і науки у Дж. Фрезера.
Ідея безособової чарівної сили і концепція магії і релігії Р. Маретт.
Соціально-психологічний аспект концепції походження і функціонування релігії у Е. Дюркгейма.
Антропологічні теорії міфу.
Антропологічні теорії ритуалу.
Антропология епохи Відродження.
Антропогенез Ч. Дарвіна.
Революційний матеріалізм К. Маркса.
Перегляд християнських цінностей Ф. Ніцше.
Антропологічні ідеї релігійного і атеїстичного екзистенціалізму.

План індивідуальної роботи включає: вступ, 2-3 питання основної частини, висновки, список використаної літератури.

В основній частині формулюються 2-3 питання плану, які повинні розкрити зміст проблеми, історію становлення і сучасний стандартний стан проблеми. Кожне питання повинно закінчуватися чітко сформульованими висновками.

У висновках треба підвести загальні висновки.

Список літератури повинен включати не тільки підручники і посібники, але і монографії та джерела (не менше 3 п.).

Обсяг роботи 10 сторінок друкованого тексту А-4. шрифт – 14 TimesNewRoman, інтервал полуторний. Поля 20-20-20-10.

ПИТАННЯ НА ІСПИТ

Антропология релігії в релігієзнавчому знанні.
Релігійне почуття як об'єкт антропологии релігії. Античність.
Релігійне почуття як об'єкт антропологии релігії. Середньовіччя.
Релігійне почуття як об'єкт антропологии релігії. Новий час.
Релігійне почуття як об'єкт антропологии релігії. Новітній час.
Антропология конфуціанства.
Антропология даосизму.
Типи релігійно-антропологічних вчень.
Антропология іудаїзму.
Антропологічна проблематика в Корані.
Протестантська антропология.
Православна антропология.
Світоглядні витоки католицької антропологии.
Католицька антропология.
Загальна характеристика антропологии релігії. Теорія релігії Е. Тайлора.
Аналіз магії, релігії і науки у Дж. Фрезера.
Ідея безособової чарівної сили і концепція магії і релігії Р. Маретт.
Соціально-психологічний аспект концепції походження і функціонування релігії у Е. Дюркгейма.

Антропологічні теорії міфу.
Антропологічні теорії ритуалу.
Антропологія епохи Відродження. Піко делла Мірандола.
Антропологія епохи Відродження. П'єтро Помпонаці.
Антропологія епохи Відродження.
Антропогенез Ч. Дарвіна. Джордано Бруно.
Чарльз Роберт Дарвін.
Револьюційний матеріалізм К. Маркса.
Перегляд християнських цінностей Ф. Ніцше.
Екзистенціалізм. Карл Яспер.
Жан Поль і Альбер Камю.
Сучасні напрямки антропології релігії.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Ноутбук, проектор.

Програмне забезпечення: Microsoft PowerPoint, Microsoft Word.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Bielo J.S. Anthropology of Religion: The Basics. Routledge, 2015. 192 p..
2. Bowie Fiona. Antropologia religii. Kamila Pawluś. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2008. 354 s.
3. Weber, Max., Baehr, Peter R.; Wells, Gordon C. (eds.). The Protestant Ethic and the "Spirit" of Capitalism and Other Writings. Translated by Baehr, Peter R.; Wells, Gordon C. New York: Penguin Books, 2002. 392 p.
4. Wierciński Andrzej. Magia i religia. Szkice z antropologii religii. Wyd. 1. Kraków: Zakład Wydawniczy NOMOS, 2000. 396 s.
5. Антологія християнства. Хрестоматія з релігієзнавства та культурології. Серія: «Пам'ятки релігійної думки України-Русі». 3-є доповнене видання / За загальною ред. докт. філос. наук Г. Лозко (Упорядники: Лозко Г. С., Борисюк І. В., Богород А. В.). Тернопіль. Вид. «Мандрівець», 2010. 416 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Lozko_Halyna/Antolohiia_khrystyanstva.pdf?
6. Антропологія релігії: Порівняльні студії від Прикарпаття до Кавказу» гол. ред. К. Ваннер, наук. ред. Ю. Буйських, Київ, 2019. 440 с.
7. Баррон Р. Католицизм. Мандрівка до серця віри. Переклад: Галина Сташків. Львів: Видавництво Свічадо, 2020. 272 с.+8с.і
8. Дельєж Р. Нариси з історії антропології. Школи. Автори. Теорії. К.: ВД «Києво-Могилянська академія», 2008. 287 с.

https://chtyvo.org.ua/authors/Robert_Deliege/Narysy_z_istorii_antropolohii_Shkoly_Avtory_Teorii/

9. Дюркгайм Е. Первісні форми релігійного життя: Тотемна система в Австралії. Київ: Юніверс, 2002. 424 с.
10. Леві-Строс К. Первісне мислення. К.: Український центр духовної культури, 2000. 324 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Levi-Strauss_Claude/Pervisne_myslennia/
11. Леві-Строс К. Структурна антропологія. Пер. з французької Зоя Борисюк. К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 1997. 387 с.
12. Макрат А. Небезпечна ідея християнства. Протестантська революція: історія від шістнадцятого до двадцять першого століття. К. Дух і літера, 2017. 664 с.
13. Рижкова С.А. Типологія релігій: Навч. посібник. К.: Кондор, 2005. 448 с.
14. Сегеда С. Антропологія : навч. посіб. для студентів гуманітар. спец. вищ. навч. закл. Київ: Либідь, 2001. 335 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Seheda_Serhii/Antropolohiia.pdf

Додаткова література:

1. Douglas Mary. Czystość i zmaza. Marta Bucholc (przekład), Joanna Tokarska-Bakir (wstęp). Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy, 2007, seria: Seria Antropologiczna. 216 s.
2. Eller, J. D. Introducing Anthropology of Religion. New York: Routledge, 2007. 360 p.
3. Glazier, Stephen. Anthropology of Religion: A Handbook. Westport, CT: Praeger, 1999. 291 p. https://www.academia.edu/93274268/Anthropology_of_Religion
4. Mackey, James Patrick. The Critique of Theological Reason. Cambridge University Press, 2000. 340 p.
5. Баумейстер А. Тома Аквінський: вступ до мислення: Бог, буття і пізнання. К.: Дух і Літера, 2012. 408 с.
6. Бедуел Гі. Історія Церкви. Л.: Свічадо, 2000. 295 с.
7. Вилкен Р. У пошуках обличчя Божого. Введення у богослов'я ранньої Церкви; [пер. з англ. Т. Тимо]. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2015. 320 с.
8. Жаловага А. Антропологічна природа християнства: Монографія. Київ: [б. в.], 2008. 287 с.
9. Зізіулас Й. Буття як спілкування: Дослідження особистості і Церкви; [пер. з англ. В. Верлока, М. Козуб]. К.: Дух і Літера, 2005. 276 с.
10. Козовик І. Антропологія: Підручник для студентів-богословів. Івано-Франківськ: Івано-Франківський Теологічно-Катехичний Духовний інститут, 1997. 240 с.
11. Литвинов В. Ренесансний гуманізм в Україні. К.: Основи, 2000. 472 с. <http://litopys.org.ua/lytv/lyt.htm>
12. Лойола Ігнатій. Духовні вправи. Л.: Свічадо, 1998. 248 с.
13. Мандришук Л. У пошуках нового гуманізму. Карл Ясперс і сучасність // Філософські обрії, 2017. С. 10-22.
14. Напюрковський С. Як займатися теологією; [пер. з пол. К. Рассудіної]. К.: Інститут Релігійних Наук Томи Аквінського, 2010. 240 с.
15. Пасічник О. Релігійна антропологія як навчальна дисципліна на пострадянському просторі // Філософія та політологія в контексті сучасної культури, 2014. (8), С. 91-95.

16. Ренч Т. Конституція моральності. Трансцендентальна антропологія і практична філософія; [пер. з нім. В. Приходька]. К.: Дух і Літера, 2010. 348 с.
17. Сегеда С. Історична антропологія України / Інститут народознавства НАН України. Львів, 2021. 424 с.
18. Серль Дж. Богослов'я у постхристиянському світі; [пер. з англ. О. Панича]. К.: Дух і Літера, 2020. 272 с.
19. Соколовський О. Христологія: еволюція доктрини : монографія. Житомир: Вид-во Євенок О. О., 2018. 472 с.
20. Соломаха І. Християнська антропологія Іоанікія Галятовського: Монографія / Ірина Григорівна Соломаха, Ірина Вікторівна Богачевська. Чернігів: Чернігівські береги, 2008. 180 с.
21. Табак Ю. Православ'я і католицизм: Основні догматичні та обрядові розбіжності. Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2007. 66 с.
22. Хванг Т. Походження релігій. К. 2017. 208 с.
23. Чорненький Я.Я. Релігієзнавство: теоретико-практичний курс: Навч. посібник. К.: ВД «Професіонал», 2005. 544 с.
24. Шаталович О. М. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Релігійна антропологія». Дніпро, 2016. 12 с.

Інформаційні ресурси

- Відділення релігієзнавства Інституту філософії НАН України ім. Г.С. Сковороди – <http://www.filosof.com.ua/v8.htm>
- Всеукраїнська Рада Церков і релігійних організацій – <http://vrciro.org.ua/ua/>
- Інститут історії України НАН України – <http://www.history.org.ua/>
- Інститут релігійної свободи – <http://www.irs.in.ua>
- Львівський музей історії релігії – <http://www.museum.lviv.ua>
- Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua>
- Релігійно-інформаційна служба України – <http://risu.org.ua>
- Релігія в Україні : <http://www.religion.in.ua>
- Українське релігієзнавство – <https://ukreligieznavstvo.wordpress.com>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібне підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)